

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Tyhjien tilojen hyödyntäminen kasvukaupungeissa Rovaniemi

30.9.2025

Ohjelma

klo 12.00 Aloitus

- Rovaniemen kaupungin tervehdys: **Merja Tervo**
- Mistä valtio–kaupunki-kumppanuudessa on kyse – **Olli Maijala**, ympäristöministeriö
- Miten tyhjien tilojen teema valikoitui kasvukaupunkien agendalle – **Markku Rimpelä**, Hämeenlinna
- Miten saada hyvät käytännöt ja tieto käyttöön – **Annukka Lyra**, ympäristöministeriö

Työpajatyöskentely: Kohteisiin tutustuminen ja vertaisoppiminen

Kahvitauko 15 min

Työpajatyöskentely jatkuu
Yhteenveto ja palaute

klo 15.00 Tilaisuus päättyy

Työpaja 1 tavoite

Tarkoituksena kirkastaa yhteinen haaste.

Kaupungit esittelevät valitut kohteensa ja niihin liittyvät haasteet.

Tavoitteena keskustella ja antaa evästyksiä jatkoon.

Keskustelussa tunnistetaan toiveita ja suuntaviivoja seuraavien työpajojen työskentelylle.

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Rovaniemen kaupungin tervehdys

Merja Tervo

Mistä kaupunki–valtio- kumppanuudessa on kyse

Olli Maijala / Ympäristöministeriö

Kasvukaupunkien ja valtion kumppanuus teemassa Tyhjät tilat,
1. työpaja 29.9.2025 Rovaniemi

Kaupunki–valtio-kumppanuuden taustaa

- Hallitusohjelman mukaan hallitus vahvistaa kaupunkipolitiikkaa, joka rakentuu valtion ja kaupunkien välisen reilun kumppanuuden varaan
- Tavoitteena on, että vahvoilla ja tasavertaisilla valtion ja kaupunkien kumppanuuksilla saadaan *ratkottua erilaisia yhteisiä haasteita aiempaa tehokkaammin*
- Kirjausten pohjalta on käynnistetty kumppanuusyhteistyötä viiden eri kaupunkiryhmän kanssa:
 - **Allianssiyhteistyö** (6 suurinta kaupunkia); **Elinvoimakumppanuus** (Jyväskylä-Lahti-Kuopio), **Kasvukaupunkikumppanuus**, Itä-Suomen **rajakaupunkikumppanuus** (Joensuu, Lappeenranta ja Imatra) sekä **seutukaupunkiyhteistyö**
- Kauempana taustalla vaikuttavat myös kumppanuuskokemukset valtioneuvoston *metropolipolitiikan* toimeenpanossa 2007-2021
- Kumppanuustyöhön ***ei korvamerkittyä rahaa – lisäarvo on haettava ensisijaisesti yhteisestä prosessista***, ja jos sen tulosten edistämiseen tarvitaan lisäresurssia, se on haettava erikseen

Mitä lisäarvoa kaupunki-valtio –kumppanuus voi tuoda kansallisiin politiikkatavoitteisiin?

- **Ohjausvälineitä räätälöimällä voidaan lisätä politiikan vaikuttavuutta**
 - Keskisuurten kaupunkien erityisolosuhteet ja –kysymykset
 - Kaupunkiverkoston kanssa tehtävällä yhteistyöllä suurempi vaikuttavuus (verkoston yhteistyön tiivistäminen myös intressi)
- **Kaupunkien kehittämisresurssien hyödyntäminen**
 - Uusien innovatiivisten ratkaisutapojen etsiminen
 - Kaupungit kohtaavat usein ensimmäisinä uudet yhteiskunnalliset haasteet
- **Yhteisen prosessin kautta lisäarvoa molemmille osapuolille**
- **Esimerkkejä siitä, mitä prosesseissa voidaan hakea:**
 - Tunnistaa haasteita **lainsäädännössä** tai olemassa olevissa **rahoitusvälineissä**
 - Parantaa **tietopohjaa**, kehittää **seurantavälineitä** (mittarit, indikaattorit), jne.
 - Kehittää yhdessä **palveluprosesseja**, tunnistaa ja levittää **hyviä käytäntöjä**
 - Kehittää **kokeiluja**

Miten tyhjien tilojen teema valikoitui kasvukaupunkien agendalle

Markku Rimpelä, Hämeenlinna

Miten saada hyvät käytännöt ja tieto käyttöön

Tyhjien tilojen hyödyntäminen kasvukaupungeissa
Työpaja 1/3 30.9.2025

Annukka Lyra, kulttuuriympäristöjen erityisasiantuntija,
ympäristöministeriö

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Rakennetulla ympäristöllä on painavat ympäristövaikutukset

Tunnuslukuja

50 v.

rakennusten keskimääräinen
purkuikä

1/3 rakennetun ympäristön osuus
Suomen ilmastopäästöistä

50 %

rakentamisen osuus
luonnonvarojen
kulutuksesta

2.

eniten jätettä Suomessa syntyy
rakentamisessa (kaivostoiminnan jälkeen)

Lähde: YM

Mitä ihmiset ajattelevat kulttuuri-perinnöstä ja -ympäristöstä

- Entistä useampi (93%) näkee kulttuuriperinnön säilyttämisen tärkeäksi.
- Lisää asuinalueen **viihtyisyyttä ja arvoa** (79 % samaa mieltä).
- Lisää **kotimaanmatkailua** (78 %)
- Edistää ihmisten **hyvinvointia** (73 %)
- Kulttuuriperinnön säilyttäminen rajoittaa kehitystä ja toiminnanvapautta (11 %).
- Olemassa olevaa rakennuskantaa tulisi käyttää purkamisen ja uudisrakentamisen sijaan (66 %).
- Kulttuuriperintö lisää ihmisten henkistä kriisinsietokykyä (72 %).
- **Uutta kulttuuriperintöä** syntyy jatkuvasti (70 %).

Nykypäivän moderni on huomisen historiallista

- Vuoden 1940 jälkeen on rakennettu yli 90 prosenttia koko rakennuskannastamme.
- 45 % rakennuskannasta on rakennettu 1970–90-luvuilla.
- Suomessa 30–35 000 suojeltua rakennusta eli noin 2 prosenttia rakennuskannasta.
- Olemassa olevan rakennuskannan elinkaaren pidentäminen ja uudet käyttötarkoitukset tukevat kestävyystavoitteita monipuolisesti.
- Rakennusten kehittämisvaihtoehdoilla on monipuolisia vaikutuksia ympäristöön, ihmisiin, kulttuuriperintöön ja talouteen.

Kuva: Teemu Ruotsala

Kokonaisvaltainen katse rakennetun ympäristön arvoihin

Ekologinen kestävyys

Arvioi kohteen ja eri kehittämisvaihtoehtojen energiankäyttö, materiaalimenekki, materiaalien valmistuksen päästöt ja syntyvä jäte, ilmastopäästöt sekä vaikutukset viherrakenteeseen ja luontokato.

- Miten vähentää ilmastopäästöjä, parantaa energiatehokkuutta ja lisätä uusiutuvaa energiaa?
- Minkälaisia uusia käyttötarkoituksia on kehitettävissä? Riittääkö elinkaaren jatkamiseen, että korjataan vain vauriot?
- Lisääkö muutos tarvetta liikkua autolla?

Kulttuurinen kestävyys

Arvioi kulttuuriarvot ja suojelutarve sekä mitä kohde kertoo historiasta ja yhteiskunnan kehittymisestä.

- Tukeeko muutos kulttuuriperinnön sekä aikakauden rakennustavan ja arkkitehtuurin säilymistä?
- Onko kohde maisemallisesti keskeinen?
- Millaista vaikutusta kohteella on ollut ihmisiin ja yhteisöihin sekä heidän identiteettiinsä? Mahdollistaako ratkaisu merkitysten säilymisen ja uusien muodostumisen?
- Tukeeko muutos kulttuurin uudistumista ja monimuotoisuutta?

Sosiaalinen kestävyys

Arvioi kohteen ja/tai muutoksen vaikutukset elämänlaatuun, lähivirkistysmahdollisuuksiin, hyvinvointiin ja alueiden eriytymiseen.

- Mitä paikalliset ajattelevat kohteesta ja sen tulevaisuudesta? Tuntevatko he kohteen tarinan?
- Onko kyseessä kohtaamispaikka, jossa on vaikeasti muualle siirtyvää toimintaa?
- Voidaanko kohdetta kehittää siten, että syntyy uusia toiminnan mahdollisuuksia myös nykyisille käyttäjille?

Taloudellinen kestävyys

Arvioi kohteeseen sitoutuneet taloudelliset resurssit ja vaihtoehtojen vaikutukset paikallisesti sekä laajemmin kunta- ja aluetalouteen. Varmista, ettei tuottoja tavoitella ympäristön kustannuksella.

- Millaisia taloudellisia panostuksia kohteeseen on käytetty tähän asti? Onko koko elinkaari hahmotettu ympäristövaikutuksineen (korjausvaihe, purkukustannukset jne.)? Onko niitä verrattu purkavan uudisrakentamisen kokonaiskustannuksiin?
- Voidaanko omaisuuden arvoa lisätä käyttötarkoituksen

Kulttuuriympäristötieto käyttöön

- Suojelutiedot Ryhti-järjestelmään – kunnat paras tietolähde vielä pitkään.
- Valtakunnallisesti arvokkaat inventoidut kohteet Ryhti-järjestelmään 2026.
- Inventoinnit ja rakennushistoriaselvitykset
- Kulttuuriympäristöohjelmat, arkkitehtuuriohjelmat

Rakennuskannan monipuoliset arvot esiin – menetelmä kehittyi

- Kestävä rakennettu ympäristö (Hämeen ELY)
 - [Artikkeli](#) kannustaa etsimään rakennuksille uusia käyttötarkoituksia purkamisen sijaan ja pohtimaan rakennusten kokonaisvaltaisia arvoja.
 - Hankkeen kaikki tulokset [Hankeikkunassa](#)
- Vähähiilinen moderni rakennuskanta (VTT).
 - [Raportti](#) nostaa esiin purkavan uudisrakentamisen huomattavan suuret ilmastopäästöt ja materiaalihävikin.
 - Tietokortit hahmottavat, miten [1970–90-lukujen rakennusten korjausvaihtoehdot](#) vaikuttavat.
- [Selvitys](#) alueellisesta eriytymisestä kuvaa asuntomarkkinan polarisaatiota ja muistuttaa myös kokonaisvaltaisesta arvioinnista keskellä purkupainetta.
- [JURAKAUSI](#) (Etelä-Savon ELY) osoittaa, miten uusia käyttötarkoituksia on mahdollista löytää.

Kiitos!

Annukka Lyra

annukka.lyra@gov.fi

[ym.fi/kulttuuriymparistot](https://www.ym.fi/kulttuuriymparistot)

[linkedin.com/in/annukkalyra/](https://www.linkedin.com/in/annukkalyra/)

Kuvat: esittäjän ellei toisin mainita

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 4–10, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto |
[ym.fi](https://www.ym.fi)

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the
Environment

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet

OPETUS- JA
KULTTUURIMINISTERIÖ

Työpajatyöskentely: Kohteiden esittely ja vertaisoppiminen

Virittäytyminen

Valitse kuva, joka kuvastaa mielteitäsi vajaakäyttöisten tilojen tulevaisuudesta.

Etänä: käykää kierros, jokainen kertoo kuvan avulla ajatuksistaan lyhyesti (+kerro oma nimi ja mistä tulet)

Paikalla: Ota kuvakortti mukaan ja etsi pari. Esittäytykää & jakakaa tunnelmia kuvien avulla. Vaihda paria ja toista.

Kohteiden esittely ja vertaisoppiminen

Mitä haluaisit oppia muiden kaupunkien esimerkeistä?

Mihin voisimme yhdessä etsiä ratkaisuja?

Mitä haluaisit kysyä muilta?

Mene osoitteeseen www.menti.com

Syötä koodi 5392 1889

Keskustelu ryhmissä

Keskustelun periaatteet

- Kuuntelen toisia, en keskeytä tai käynnistä sivukeskusteluja.
- Kerron omia kokemuksiani ja ajatuksiani.
- Annan tilaa keskeneräisyydelle ja eri näkökulmille.

Oma pohdinta

- Mikä estää ja mikä edistää vajaakäyttöisten ja tyhjien tilojen kulttuurikäyttöä?
- Mitä kaupungit voisivat oppia toisiltaan ja toistensa esimerkkikohteista?

Keskustelu ryhmissä

- Mikä estää ja mikä edistää vajaakäyttöisten ja tyhjien tilojen kulttuurikäyttöä?
- Mitä kaupungit voisivat oppia toisiltaan ja toistensa esimerkkikohteista?

Oivallusten kirjoittaminen

Kirjoita paperille jokin ajatus, joka keskustelussa tuntui tärkeältä.
Apukysymykset pohdintaan:

- Mitä otan tästä työpajasta mukaani (ideoita tai oppeja oman kaupungin esimerkkitapaukseen/tilanteeseen muilta tms.)
- Toiveeni jatkotyöskentelyyn - mitä toivon että kumppanuudessa ratkotaan ja kehitetään yhdessä?

Voit kirjoittaa nimellä tai ilman.

Näitä koostetaan työpajan yhteiseen yhteenvedoon osaksi hankkeen oppien koostetta.

Yhteenveto

Palaute työpajasta

Mene osoitteeseen

www.menti.com

Syötä koodi 8646 7745

Kiitos palautteestasi!

Seuraavat työpajat

To 9.10. Pori klo 12–15

**Strategisista tavoitteista käytäntöön -
miten se tehdään**

- **Toisen työpajan tavoitteena** on hahmottaa, mihin strategiaan tavoitteisiin tyhjien tilojen haasteen ratkominen nivoutuu. Tavoitteita koetellaan kohde-esimerkkien kautta ja etsitään käytännön keinoja ja hyviä käytäntöjä.

6.11. Lappeenranta klo 12–15

**Elinvoimaa ja hyvinvointia
omaleimaisesta ympäristöstä**

- **Kolmannen työpajan tavoitteena** on koota yhteen käytännön oppeja tilojen käytön kehittämiseen. Työskentelyn tulokset kirjataan yhteiseksi loppuraportiksi.

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment